

Problém, který se s „konzervatismem“ táhne celá desetiletí a který jej bezvýsledně sužuje, je nedostatek, či naprostá absence stylu. Revolta 60. let byla pro mladé lidi přitažlivá, neboť mládeži, znechucené z rigidního konzervativního prostředí nabídla to, co chtěla a po čem toužila: opojení, sex a idoly. Chléb a hry. Revolta sice byla v ulicích potlačena, ale duchovně zvítězila, což se projevilo až o několik let později. Proč ovšem proti této duchovní revoltě, která probíhala několik desítek let, byl „konzervatismus“ bezbranný? Odpověď je překvapivě jednoduchá. Neměl svoje beatniky, ani svého Johna Lennona.

Je mou ctí odpovědět tímto příspěvkem na text „Manifest příštího konzervatismu“, jehož uveřejnění bylo možné díky překladu Ladislava Bátory, který zároveň úvod samotného textu pojal coby repliku na článek, který jsem uveřejnil na stránkách předminulého čísla Národní myšlenky.

Ladislav Bátor si mylně vyložil má slova o „vstřebávání nepřátelských idejí“, na druhou stranu jsem správné intepretaci příliš nenahrál sám, když jsem blíže nespecifikoval svá slova o „vstřebávání“. V každém případě bylo předmětem mého zájmu nikoli „vstřebávání“ idejí, jak zmiňuje Ladislav Bátor, tvůrců „politiky xenofilie, antidiskriminacionismu a politické korektnosti“, ve smyslu jimi zkonstruovaných konvencí a ideologií, nýbrž taktiky, pomocí níž zdatní manipulátoři a kulturní marxisté atakovali stávající západní kulturu kontrakulturou a podmanili si široké spektrum občanské činnosti od vysokoškolských kateder po odbory jednotlivých ministerstev.

A právě zdůraznění naprosté převahy zástupců tábora „kontrakultury“ v taktice, strategii a ideovém boji samotném, je náplní mé reakce, kterou bych zároveň rád směřoval i jako repliku a velmi volně koncipovanou reakci na zmiňovaný text pánů Weyricha a Linda. Co nás spojuje je přesvědčení o potřebě (kontra)revolty, rozděluje nás (nikoli fakticky, ale v názorech na otázku „jak“?) způsob a styl jejího vedení. Polemiku, zahájenou Ladislavem Bátorou, tak nelze než považovat za více než vítané otevření podstatné debaty nad zásadními otázkami současné doby, vztahy mezi politikou, ekonomikou, kulturou a médií a nad tím, jakým směrem by se mělo ubírat obrodné hnutí.

Přesto, že jde o text amerických autorů, reagujících na americké prostředí a jeho stěžejní linií je vyšeptalost a impotence amerického konzervatismu a pravicové politiky vůbec, domnívám se, že mnohé postřehy jsou aplikovatelné i na Evropu, konkrétně na Českou republiku. Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že zejména pasáže týkající se religiozity, ať máme na mysli jejich kritiku, nebo konfirmaci, jsou pro české prostředí bezpředmětné.

Co chceme konzervovat?

Aby diskuse o náplni „konzervativní politiky“ vůbec měla smysl a účel, je potřeba zodpovědět zásadní otázku; co konzervovat, co uchovávat, co jsou ony hodnoty, jejichž pravý význam byl zakryt, pošlapán, či pošpiněn a o jejichž znovuobjevení, oprášení, či znovuuchopení se zasazujeme?

Taková otázka implikuje tezi, podle kterého byla Evropa (popřípadě „západní svět“, „okcidentální kultura“, dosadte dle libosti) kdysi minimálně šťastnějším místem k životu, světem, v němž vládli řád a konečně svět, jehož základy byly podlomeny působením revolucí a pokroku. Je takovým světem západní křesťanský svět, či lépe řečeno, je idea Christianitas archetypem a vyjádřením ideálu světa, jemuž říkáme západní?

Dějiny, ani kultura západního světa ovšem nezačaly nástupem křesťanství, dokonce ani Mojžíšovými biblickými kázáními. Dokonce mnozí jistě dodají, že Mojžíš a Starý zákon nepředstavují základy „západního světa“, neboť jde o prvek semitský, čili cizí (nemyšleno pejorativně), stejně jako je vůči západnímu světu cizí prvek čínský, nebo aztécký. Opět zopakují větu, kterou jsem pronesl ve svém prvním článku: jaký má dnes smysl a cenu usilovat o obrodu ideje Christianitas, která je ve své podstatě totálně mrtvá? Křesťanství dnes nedovede účinně zastat roli zásadního podpůrného sloupu západního světa. Usilovat o obrodu civilizace na jeho základě je beznadějným a ve finále vysilujícím a beroucí jakoukoli chuť do další „práce“.

Zajímavé je, že na rozdíl od „staré levice“ (přejdeme-li značnou ztrátu „esencialismu“ u pravo-levého rozdělení dnes), která se ze svých chyb poučila a své staré praktiky prostě odhodila, nebo (pokud zůstaneme u esencialismu) odhodila jejich starý háv, nebyli konzervativci schopni tento fakt nikdy správně interpretovat. Kromě názorových kroužků tzv. „nové pravice“ v Německu, Francii a Itálii od 70. let minulého století, které pochopily a správně reflektovaly neudržitelnost současného moderního světa a nemožnost restaurace světa včerejšího, nepředstavuje náplň politik „pravicových sil“ (myšleno skutečných konzervativních sil, ne populistických ad hoc „anti“ uskupení) nic nového. Navzdory snahám o dodání „nové vitality“, zůstává západní konzervatismus strnulou ideologií (myšlenkovou platformou, způsobem života), která má politické ambice, ale není a nebude s to věci vrátit do starých kolejí. Protože něco takového není možné. Pokrok, progresi a vývoj skutečně zastavit nelze. Nikoli však víru v pokrok jako univerzální pilíř moderního západního světa.

Možná je svět skutečně založen na cyklickém koloběhu, možná nakonec existuje nějaká univerzální pravda, ve shodě s P.J. Buchanem, jak ostatně poznamenává ve svém článku „State Religion“ se domnívám, že pokud, tak její poznání leží mimo tento svět. Moderní doba však stále více ukazuje na to, že veškeré dosud nezpochybnitelné pravdy lze zpochybnit a na jejich místo umístit nové. To je podle mého postoj, ze kterého je třeba vyjít při diskusi o „obrodě“ obrodného hnutí.

Zpětný chod nikoli - dekonstrukce!

Podle mého není možné zařadit zpětný chod z jednoho velmi prostého důvodu. Názory konzervativních myslitelů o tom, že co je dnes moderní, zítra být moderní nemusí, zní sympaticky, odvážně, nadějně, ale historie jejich tezi za pravdu nedává. Známe z dějin nějaký případ, kdy by se dějiny vrátily „zpět“? Kdy určité procesy byly překonány, „anulovány“ a společnosti se podařilo vrátit před ně?

Nic takového se v minulosti nestalo. Považujeme-li průmyslovou revoluci, na kterou navázaly

revoluce sociální a národní, za základ určitých destruktivních mechanismů dneška, je jisté, že takový proces je sám o sobě roven procesu revoluce neolitické, agrární, reformaci, nebo zlomu, který pro lidstvo znamenal počátek užívání železa. A rozdílu nebudeme, i pokud ve shodě s některými mysliteli budeme za počátek „modernity“ považovat přijetí křesťanství. Faktem zůstává, že žádný ze zmíněných procesů se nepodařilo vzít zpět, i když u mnoha z nich o to pokusy probíhaly. Proč by se to tedy mělo podařit dnes obrátit tok dějin o několik set let zpět?

Současný západní svět se ovšem přeci jen nachází v odlišné situaci, než byly situace výše zmíněné. Modernismus spadl do vlastní, sebou samotným vykopané pasti. Ukázalo se, že formálně vyvrátil určité principy, aniž přinesl alternativu. Odhodil sice víru v Boha, ale nezbavil se nutnosti hledat jakousi transcendentní podstatu (ačkoli to nikdy nepřizná) lidského života. Nastolil nezpochybnitelnou vládu liberální demokracie jako dějinné završení věků totalit, ale obsahově totalitní metody nijak nevyvrátil. Na místo „nezpochybnitelných“ institucí Boha, Církve, vrchnosti a „přirozeného práva“ postavil rovnost, demokracii, lidská práva, na místo Svaté inkvizice politickou korektnost a cenzuru myšlení.

Modernismus tak skončí tam, kde začal. Jeho zástupci, ať jakobíni, revolucionáři leninští, nebo ti kulturní ze 60. let, kritizovali „konzervativní iracionální“ svět, ale nevytvořili alternativu. Pokud přistoupíme na to, že všichni vzešli z Descartese, jaký je rozdíl mezi nemožností racionálně vysvětlit existenci Boha a na druhé straně „všeobjímající platnost“ lidských práv, nebo demokracie?

Současnost je tudíž jakýmsi mezidobím a autor jistě není sám, když říká, že podoba současného moderního světa je neudržitelná. Přesto jistě stojí za to zachovat prvky, které tomuto pádu musí uniknout, aby, když už se nepodaří učinit je novým smyslem našeho žití, se alespoň staly zárodkem příštího uspořádání světa. Strategii ovšem nemůže být zařazení zpětného chodu, nýbrž především důmyslné revidování a znovuuchopení zásadních otázek. Nelze se vrátit, ale lze rozložit stávající mýtus. Proto je především nutná dekonstrukce liberálních a pokrokařských dogmat.

Hegemonie a manipulace

Komunisté a po nich kulturní marxisté, nám vnutili nový slovník a způsob života, který předem degraduje jakékoli „kontrarevoluční“ snahy, aniž si to mnozí uvědomujeme. V duchu gramsciánského „kdo ovládá pojmy, ovládá myšlení“, mohou manipulovat masami tak rafinovaně, že většině zvláštní nepřijde a která se ještě sama ráda nechá vést.

Je těžké cokoli prosazovat, pokud lidé neuvěří tomu, co hlásáte, přičemž samotné prosazení je až věc druhá. Nicméně je zcela nemožné učinit politický krok „změny k lepšímu“ v situaci, kdy je společnost denně intoxikována vizemi multikulturní společnosti a kulturou, která sugeruje konzumní styl života a nepotřebu jakéhokoli intelektuálního zázemí. Lidé jsou v tomto spokojeni a je logickým nesmyslem domnívat se, že pokud do tohoto cyklu vstoupí konzervativec, který začne říkat „toto vše je špatně, protože. . .“, setká se s čímkoli jiným,

než s výsměchem v tom lepším případě.

Situace je dnes taková, že „nepřítel“, ovládá myšlení, kulturu a nadto je schopen v případě potřeby poukazovat na „imaginárního nepřítele“, jako svod, umožňující odvedení pozornosti. Dále dokázal natolik infikovat politickou korektností celé demokratické politické spektrum, že často ani nemusí vynakládat přímé úsilí. Takzvané pravicové vlády, vzniknuvší na bázi koalice liberálních pravicových, středových a zelených stran, které se ideologicky prezentují jako obrovský úspěch, protože zabránily vládě komunistů se socialisty, jsou se všemi svými antidiskriminačními zákoníky jasným úspěchem a naplněním neomarxistického evangelia.

Tak, jak předpověděl Gramsci. Přitom je už do budoucna problém hovořit o „nepříteli“ jako o levici. Dle pravo-levého měřítka jsou nejkrajnější „levou“ silou tradiční komunisté, kteří, ačkoli jsou a patrně vždy budou nepřítelem toho, co nazývejme „pravice“, představují dnes nejmenší problém a paradoxně jsou to někteří jejich představitelé, se kterými síly, bojující proti Nové třídě, mohou najít v lecčem společnou řeč. To se naopak nedá říci o Zelených, kteří se, zvláště v českém prostředí, radí spíše do středu (tedy tam, kde jsme si navykli tradičním územ řadit katolické lidovecké, tedy konzervativní strany!) a v mnoha případech také o představitelích konzervativně-liberální pravice.

Není zde prostor pro politologickou analýzu funkčnosti pravo-levé dichotomie, zůstaňme u holého faktu, že národovecké, konzervativní, konfesijní a „antilevicové“ síly nejsou s to hegemonii Nové třídy, ať už spočívá v levičácké převaze na vysokých školách, nebo neoliberalní, či neokonzervativní hegemonii v zahraniční politice, narušit. Veškerou svou snahu úpěnlivě až k uzoufání směřují k tomu, získat parlamentní křesla. Pokud se zaměříme konkrétně na českou situaci a přejdeme značně obskurní historii peripetií a svárů českých „krajně pravicových“ strániček a partiček a jejich dlouholetý boj, který zatím nevedl k výsledku lepšímu než 2%, co očekávají i byť v případě získání těch několika mandátů? Není zde silná intelektuální elita, dostatečné množství schopných lidí, působících v médiích, kulturní zázemí. Nemají nic.

Newspeak a Antinewspeak

Největším úspěchem Nové třídy je vedle ovládnutí kulturního a vzdělávacího pole bezpochyby mediální převaha, spojená s aplikací politkorektního newspeaku, který indoktrinuje již velmi mladou populaci. Pokud je společnost vedena k tomu, aby o sobě a vztahu k světu přemýšlela v kategoriích a pojmech vycházejících z přesvědčení o inherentní rovnosti, univerzality lidských práv a liberální demokracie, pokud je vychovávána obklopena termíny a relikviemi všemožných postmoderních kultů, existuje zde ideální, vykonstruovaný svět idejí „nového řádu“, který, pokud se bavíme o nějaké „kontra-revoltě“, je potřeba nejdříve rozložit, dekonstruovat.

Naváží-li volně na text Weyricha a Linda, klasickým příkladem ovládnutí pojmů, kdy při představě určitého typu činností je automaticky implikován negativní význam, je strašení „izolacionismem“ u těch amerických politiků, kteří zásadně odmítají americký demokratický imperialismus ve světě. „Izolacionismus je jen strašák, jež vymysleli globalisté, Amerika

nikdy nebyla Japonskem éry šógunátu“, říkají Werich s Lindem a mají pravdu. To ovládnutí pojmů americkými neokonzervativci a neoliberály vytvořilo v americké diskusi o zahraniční politice klima, která vnímá tradiční ideje otců zakladatelů negativně (izolacionismus), zatímco intervencionismus jako normu, a to na základě mýtu, podle kterého je Amerika předurčena k tomu, „činit svět bezpečnějším.“

Newspeak má dvě podoby. Na jedné straně vytlačuje ze slovní zásoby ta slova, která domněle považuje za urážlivá pro určité skupiny a nahrazuje je vlastními, často nejasnými, vágními, mnohdy familiárními hesly. Za druhé potom dává historicky jasně negativním fenoménům nové obsahy, respektive je rozšiřuje. Jasným příkladem je fašismus, rasismus, antisemitismus, nebo vytváření novotvarů (významově naprosto lichých) jako homofobie a dnes (dokonce!) transfobie.

Jedinou šancí, jak se newspeaku a politické korektnosti bránit, ze zavelet ke zteči na poli jazyka a myšlení. Je potřeba znovu si položit základní otázky a redefinovat ty pojmy, jejichž správný výklad si levicově-levicově liberální síly a síly Nové třídy uzurpují.

Oblíbeným obuškem dneška je užívání obvinění z fašismu téměř proti všem názorům, které jakýmkoli způsobem vybočují z konformní řady a zpochybňují univerzalistický monopol liberální demokracie. Rasismus, dnes naprosto neobhájitelný termín, je vytažen vždy, když se mluví o tom, že všechna etnika a rasy nebyla obdařena stejnými vrozenými vlastnostmi a v závislosti na prostředí se tyto liší, nebo se varuje před přílišnou otevřeností přistěhovalcům z třetího světa. Antisemitismus, neméně oblíbené heslo, je obdobně v řadě případů téměř skandováno, jeho frekvence se neméně často odvíjí v závislosti na tom, jak mnoho se momentálně v médiích probírá Izrael a kritizuje jeho politika.

Ideologie multikulturalismu je obhajována zcela irelevantními poukazy typu, jak je možnost vybrat si zároveň z evropských, asijských i indických jídel naplňující a pozitivní (o praktických dopadech politiky multikulturalismu a o tom, že pluralita etnik nemusí mít s multi-kulti nic společného přitom ani slovo) a podobných termínů, kterým Nová třída dodala vlastní (pokřivený a skutečnosti často neodpovídající) pohled, kterým manipuluje a ohlupuje, je daleko více. Otázky ekologie, rovnoprávnosti žen, zahraniční politiky, ekonomie, všude má „konzervatismus“ obrovské mezery, protože neovládá diskurs myšlení a o zmíněných problémech přemýšlí v přežitých kategoriích včerejška. Je potřeba se vymanit z rigidního pohledu konzervativních romantiků a nastoupit cestu postupné dekonstrukce pokrokářských mýtů. Vytyčit problém – důkladně prostudovat – poukazovat na vnitřní rozpornost dogmatických tezí Nové třídy – redefinovat v duchu lidské přirozenosti, svobodného myšlení a zákonů přírody.

Estetika, móda a kultura

Problém, který se s „konzervatismem“ táhne celá desetiletí a který jej bezvýsledně sužuje, je nedostatek, či naprostá absence stylu. Revolta 60. let byla pro mladé lidi přitažlivá, neboť mládeži, znechucené z rigidního konzervativního prostředí nabídla to, co chtěla a po čem toužila: opojení, sex a idoly. Chléb a hry. Revolta sice byla v ulicích potlačena, ale duchovně

zvítězila, což se projevilo až o několik let později. Proč ovšem proti této duchovní revoltě, která probíhala několik desítek let, byl „konzervatismus“ bezbranný? Odpověď je překvapivě jednoduchá. Neměl svoje beatniky, ani svého Johna Lennona.

Stará pravice, dávající za vzor křesťanskou čtyřčlennou rodinu, každou neděli docházející do kostela, logicky nemohla porazit květinovou kulturu protestu. To je holé konstatování daného faktu, bez ohledu na to, jaký měla květinová kultura protestu obsah.

A proto, pokud chce „obrodné hnutí“ do budoucna vůbec pomýšlet na znovudobytí nějakých pozic, musí si uvědomit, že otázka líbivé kultury, módy a stylu je naprosto stěžejní. Žel, ve valné většině se stále setkáváme s naprostým nepochopením této potřeby, v horším případě s vytvářením obskurních subkulturních mód, různých black-bloců, nebo fetišistickým charakterem, vytvářejícím z politických symbolů téměř svaté relikvie, etc.

Nesdílím volání po retrokultuře, tak jako pánové Weyrich s Lindem. Minimálně by se nemělo po retrokultuře volat zcela. Jistě není řešením odmítnout modernismus pouhým obrozením starosvětského stylu s připojením „neo“, ale také ne ustrnout v postmodernismu s připojením „anti“. Na druhou stranu není na škodu přejímat některé vnější prvky moderny. Z hlediska architektury je určitě potřeba vždy vystupovat proti megalomanství, urbanistickému šílenství a neskutečnému prznění tradiční (v tomto případě imperiální) architektury prvky nevkusného neofunkcionalismu, jak můžeme sledovat například v centru Liverpoolu. Z druhého pohledu je ovšem také záhodno vzít v úvahu „zapomenutou“ avantgardu futurismu, kubismu, secese, v literatuře a malířství vorticismu, vitalismu a dadaismu. Umění je ovšem založeno především na kreativitě a nelze mu do budoucna stavět ideologické mantinely a předem jej „plánovat“. Zároveň by se také budoucí kulturní avantgarda, jejímž poselstvím bude obroda Evropy, coby svébytného kulturně-politického celku, měla vyvarovat toho, stát se tzv. „angažovaným uměním“, ve službách politických stran a hnutí.

Kulturní revoluce uspěla mimo jiné pro to, že získala pod svou kontrolu film. Rovnostářská a liberální dogmata se snáze (či spíše právě pro to) prosadila díky tomu, že obyváci milionů obyvatel západního světa byly zapleveleny díly, která byla plná „amerického snu“, pestrobarevného mísení a adorace „alternativního způsobu života“. Divákovi, jehož každodenním večerním chlebem je TV, kde ve stupidních a ideologických filmech roky sleduje „multikulturní společnost v praxi“, pak na ní nic divného nepřijde, stejně jako mu nepřijde nic divného na brutalizaci mezinárodních vztahů a pošlapávání mezinárodního práva „ve jménu demokracie“, když je systematicky konfrontován s obrazem Chuck Norris, Rambo, G.I. Jane, nebo McGywer vs. ti proti Americe a tudíž špatní, které je potřeba zašlapat do země. Diváka totiž nezajímá realita, ani jí vidět nechce a neuvidí. Moderní společnost je společností spektaklu a lidí, jako je náš hypotetický divák, jsou miliony.

Bylo by naivní, psát o tom, jak je nutné zajistit vlastní televizní stanici a filmové studio. Je nutno ale mít na paměti, že je to obsah díla, který formuje myšlení lidí. Nestačí jen politicky přesvědčovat o nutnosti změny, o tom, že něco „je“ špatné, psát články a číst projevy. Bez patřičného „backgroundu“ není obroda možná. Využijme kontrakulturu proti kontrakultuře samé. Podporujme kulturní a umělecké projekty, jejichž obsah ovšem nebude

„konzervativní“, nýbrž odhalí v celé nahotě realitu a vnitřní rozpornost pokrokářských a liberálních dogmat.

Závěrem snad jen stručně o módě. Jsou to dnes opět zástupci neformální a na první pohled nejednotné (ale o to ve své činnosti úspěšnější) Nové třídy, kdo má „styl“. Drtivá většina „konzervativců“ jej ale nemá. Není to přitom jen o vnějškovém působení sebe sama, ale o stylu obecně. Vezměme si takové spolky typu Antifa a jejich vtipné kampaně (i když o obsahu si iluze rozhodně nedělejme), viděli jsme někdy něco podobného u konzervativců a v českém prostředí? Nejde přitom o kopírování, to zatím prokázalo jen neonacistické hnutí (tímto jej „obrodného hnutí“ počítat samozřejmě nehodlám), které „převzalo“ black-bloc, ale v oblastech, kde by inspiraci pro vlastní invenci hledat mělo, zůstalo rigidní – viz „kreativní“ akce výlepů plakátů se strohým textem „teplouši táhněte!“ u příležitosti první české, tzv. queer parade.

Konzervativci by ve vlastním zájmu měli zapomenout na vzhlížení se ve „zlatých dobách“. Působit vnějškově (ale vnitřně samozřejmě také) vytříbeným stylem a vkusem je další cestou, jak zapůsobit, ale také důvodem o sobě. Revolta zkrátka musí mít styl. Taková snaha by samozřejmě neměla sklouznout k nějakému metrosexuáliství, ale flanelové košile, bombry, těžké vojenské boty, široké přezky, nepadnoucí saka, neladící barvy, neupravené vlasy, vousy a podobně jsou skutečně opravdu „out“.

Tlustá čára

Čím dál více se však zdá, že jakákoli rozumná cesta bude nalezena, schopní lidé se najdou, v marasmu českého prostředí, kde jedna stranička střídá druhou (v duchu prvorepublikového přísloví „když se sejdou dva Češi, vzniknou tři strany“), vždy ztratí veškerá „obrodná snaha“ tenzi a vitalitu.

České stranické prostředí je úděsně únavné a nemotivující, většina soudobých intelektuálních platforem a projektů názorově fádních, strnulých a ne příliš schopných. Místo toho, aby každého půl roku vznikaly platformy a strany, jejichž představitelé se do šesti měsíců opět rozhádají, bylo by lepší soustředit se určitý čas na vedení hluboké debaty, vyjasnění základních otázek a zaujmutí postojů.

Domnívám se, že za takové situace je pravděpodobné vlastní vymezení určité elity, která bude s to realizovat smysluplnou a účinnou činnost v médiích, kultuře a intelektuálním prostředí. Toto vymezení by mohlo být konečným „oddělením zrna od plev“, jakousi svébytnou evolucí. Za vším ostatním, nebo přinejmenším většinou by bylo potřeba udělat tlustou čáru a takové projekty nechat jít vlastní cestou, či (což by byl a jak zkušenosti ukazují koneckonců je konstantní úkaz) zajít na úbytě. Dojít k tomu nemusí a autor tohoto textu ani nechce být prorokem. Zásadní věc, kterou sleduje, je rozpoutání, či spíše pokračování a prohloubení debaty, ke které, jak doufá, tento text přispěje.